

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

2. detsember 2014*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Direktiiv 75/442/EMÜ — Jäätmekäitlus —
Liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastav Euroopa Kohtu otsus — Täitmata jätmine — ELTL
artikli 260 lõige 2 — Rahalised karistused — Põhisumma ja karistusmaks

Kohtuasjas C-378/13,

mille ese on ELTL artikli 260 lõike 2 alusel 2. juulil 2013 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise
hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Patakia, E. Sanfrutos Cano ja A. Alcover San Pedro,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Kreeka Vabariik, esindaja: E. Skandalou, keda abistas tehniline ekspert V. Liogkas, kohtudokumentide
kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts (ettekandja), kodade presidendid A. Tizzano,
R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh, C. Vajda ja S. Rodin, kohtunikud A. Borg Barthet,
J. Malenovský, E. Levits, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, J. L. da Cruz Vilaça ja F. Biltgen,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 3. juuni 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 4. septembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

otsuse

1 Hagiavaldukes palub Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul:

- tuvastada, et kuna Kreeka Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu 6. oktoobri 2005. aasta kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (C-502/03, EU:C:2005:592) täitmiseks, siis on Kreeka Vabariik rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;
- kohustada Kreeka Vabariiki tasuma komisjonile karistusmaks soovituslikus summas 71 193,60 eurot kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) täitmisega viivitatud iga päeva eest alates otsuse tegemisest käesolevas kohtuasjas kuni kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseni;
- kohustada Kreeka Vabariiki tasuma komisjonile põhisumma 7 786,80 eurot päevas alates kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) tegemise päevast kuni kohtuotsuse tegemise päevani käesolevas kohtuasjas või kuni päevani, mil kohtuotsus komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) on täidetud, juhul kui see leiab aset varem, ja
- mõista kohtukulud välja Kreeka Vabariigilt.

Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiivi 75/442/EMÜ jätmete kohta (EÜT L 194, lk 39; ELT eriväljaanne 15/01, lk 23), mida on muudetud nõukogu 18. märtsi 1991. aasta direktiiviga 91/156/EMÜ (EÜT L 78, lk 32; ELT eriväljaanne 15/02, lk 3) (edaspidi „direktiiv 75/442”), artiklis 4 oli sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada jätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist, mille käigus ei kasutata keskkonda ohustavaid protsesse ja menetlusi [...]

[...]

Liikmesriigid võtavad ka vajalikud meetmed, et keelata jätmete hülgamine, kaadamine või kontrollimata kõrvaldamine.”

- 3 Direktiivi 75/442 artikkel 8 kohustas liikmesriike võtma vajalikud meetmed tagamaks, et iga jäätmevaldaja annaks jäätmed käitlemiseks era- või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, kes teeb selle direktiivi IIA või IIB lisas nimetatud toiminguid, või taaskasutaks või kõrvaldaks jäätmed ise kooskõlas selle direktiivi sätetega.
- 4 Direktiivi 75/442 artikli 9 lõikes 1 oli sätestatud, et eelkõige selle direktiivi artikli 4 rakendamise eesmärgil peab iga rajatis või ettevõtte, mis teeb jätmete kõrvaldamise toiminguid, saama loa pädevalt asutuselt, kes vastutab direktiivi rakendamise eest. Sama direktiivi artikli 9 lõikes 2 oli täpsustatud, et lubasid võis anda tähtajaliselt, neid võis pikendada, nendega võisid kaasneda tingimused ja kohustused ning nende andmisest võis keelduda, kui plaanitav kõrvaldamismeetod ei olnud keskkonnakaitse seisukohalt vastuvõetav.
- 5 Direktiiv 75/442 kodifitseeriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiviga 2006/12/EÜ jätmete kohta (ELT L 114, lk 9), mis hiljem tühistati ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiviga 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, lk 3). Direktiivi 75/442 artiklid 4, 8 ja 9 on sisuliselt üle võetud direktiivi 2008/98 artiklisse 13, artikli 36 lõikesse 1 ning artiklitesse 15 ja 23.

Kohtuotsus komisjon vs. Kreeka

- 6 Pärast kaebusi, küsimusi ja Euroopa Parlamendi aruandeid, millest nähtus suure hulga ebaseaduslike ja kontrollimatute prügilate olemasolu Kreekas ning direktiivi 75/442 eiramine, algatas komisjon EÜ artiklis 226 ette nähtud rikkumismenetluse, mis on nüüd sätestatud ELTL artiklis 258. 26. novembril 2003 esitas komisjon liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, tõdedes, et 19. detsembri 2002. aasta põhjendatud arvamuses määratud tähtaeg oli möödunud, ilma et Kreeka Vabariik oleks täitnud nimetatud direktiivi artiklitest 4, 8 ja 9 tulenevaid kohustusi.
- 7 Kreeka Vabariik ei vaidlustanud tema suhtes esitatud etteheiteid, mööndes, et 2004. aasta veebruaris oli tema territooriumil kasutuses veel 1125 kontrollimatut jäätmekõrvalduskohta ja et kõigi ebaseaduslike ja kontrollimatute prügilate kõrvaldamine pidi toimuma alles 2008. aasta jooksul ehk pärast põhjendatud arvamuses määratud tähtaja möödumist.
- 8 Euroopa Kohus tuvastas niisiis, et talle esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise hagi oli põhjendatud. Kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) resolutsiooni punktis 1 otsustas Euroopa Kohus järgmist:

„Kuna Kreeka Vabariik ei ole vastu võtnud vajalikke õigus- ja haldusnorme [direktiivi 75/442] artiklite 4, 8 ja 9 täitmiseks, siis on Kreeka Vabariik rikkunud sellest direktiivist tulenevaid kohustusi.”

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

- 9 Pärast kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamist 6. oktoobril 2005 saatis komisjon Kreeka Vabariigile 14. novembril 2005 kirja, milles palus, et nimetatud liikmesriik teataks talle selle kohtuotsuse täitmiseks võetud meetmetest.
- 10 Kreeka Vabariik teavitas 20. veebruari 2006. aasta kirjas komisjoni, et riiklikku jäätmekäitluskava on muudetud kontrollimatute jäätmekõrvalduskohtade (edaspidi „ebaseaduslikud prügilad”) kasutusest kõrvaldamiseks ja saneerimiseks ning nende asendamiseks jäätmete käitlemiseks sobivate rajatistega. Ühtlasi olid muutmisel või ajakohastamisel piirkondlikud jäätmekäitluskavad. Kreeka ametiasutuste sama vastuse kohaselt oli Kreeka keskkonna-, maakasutuse planeerimise ja riiklike ehitustööde ministeerium ebaseaduslike prügilate seire ja nende ohtlikkuse alusel klassifitseerimise tulemusel vastu võtnud suunised saneerimisuurimuse teostamiseks.
- 11 6. aprilli 2006. aasta „pakettkohtumisel” esitasid nimetatud ametiasutused teavet ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise kava teostamise edenemise kohta ja kohustused korrapäraselt teavitama komisjoni edusammudest kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseks vajalike meetmete elluviimisel.
- 12 Kreeka ametiasutused teavitasid 29. mai 2006. aasta, 25. oktoobri 2006. aasta, 2. veebruari 2007. aasta, 21. mai 2007. aasta, 25. septembri 2007. aasta, 5. mai 2008. aasta ja 13. oktoobri 2008. aasta kirjades komisjoni edusammudest nimetatud kohtuotsuse täitmiseks vajalike meetmete elluviimisel.
- 13 Komisjon küsis 30. juuli 2007. aasta kirjas Kreeka ametiasutustelt üksikasjalikke ja ajakohastatud andmeid ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise kohta. Lisaks esitasid nimetatud ametiasutused 5. mai ja 13. oktoobri 2008. aasta kirjades vastuseks komisjoni poolt 8. aprilli 2008. aasta pakettkohtumisel esitatud küsimusele piirkondlikud jäätmekäitluskavad 12 piirkonna kohta.
- 14 Viimaseks, siseministri asetäitja ja jäätmekäitluskavade eest vastutava ministeeriumidevahelise komisjoni esimehe 23. veebruari 2009. aasta kirjaga edastati komisjonile kaks aruannet jäätmekäitluskavade edenemise kohta, mis käsitlesid ebaseaduslike prügilate saneerimist ja nende asendamist jäätmete käitlemiseks sobivate rajatistega.

- 15 Leides, et Kreeka Vabariik ei ole kohtuotsust komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täielikult täitnud, saatis komisjon sellele liikmesriigile 15. aprillil 2009 märgukirja vastavalt EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetlusele, mis nüüd on sätestatud ETL artikli 260 lõikes 2, ja andis talle võimaluse esitada oma märkused kahekuulise tähtaja jooksul.
- 16 Kreeka ametiasutused vastasid 15. aprilli 2009. aasta märgukirjale 2. juuni 2009. aasta, 17. juuli 2009. aasta ja 18. mai 2010. aasta kirjadega.
- 17 Leides, et Kreeka Vabariik ei ole taganud, et Kreeka territooriumil olevad ebaseaduslikud prügilad kõrvaldatakse kasutusest ja saneeritakse, edastas komisjon sellele liikmesriigile 29. oktoobril 2010 ETL artikli 260 lõike 2 alusel täiendava märgukirja, milles andis nimetatud liikmesriigile uuesti võimaluse märkuste esitamiseks kahekuulise tähtaja jooksul. Komisjoni hinnangul oli saneerimist vajavaid ebaseaduslikke prügilaid 750, millest 316 ei olnud veel kasutusest kõrvaldatud.
- 18 Kreeka ametiasutused saatsid 27. juulil 2011, 12. aprillil 2012, 8. novembril 2012 ja 5. aprillil 2013 komisjonile järjestikused aruanded jäätmekäitluskavade edenemise kohta ja täpsemalt ebaseaduslike prügilate saneerimise ja nende asendamise kohta jäätmete käitlemiseks sobivate rajatistega.
- 19 Kuna komisjon leidis, et struktuurne probleem kestab edasi nii kontrollimatute prügilate arvu kui ka jäätmete kõrvaldamiseks sobivate kohtade puudumise näol, ja et järelikult ei ole Kreeka Vabariik täitnud kohtuotsust komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592), otsustas ta 21. veebruaril 2013 esitada käesoleva hagi.
- 20 Kreeka ametiasutused esitasid 18. juunil 2013 komisjonile kaheksanda aruande jäätmekäitluskavade edenemise kohta, millest ilmnes, et 73 ebaseaduslikku prügilat oli endiselt kasutuses ja et 292 ebaseaduslikku prügilat oli küll kasutusest kõrvaldatud, kuid neid ei olnud veel saneeritud.
- 21 Vastuseks Euroopa Kohtu esitatud küsimusele andsid Kreeka Vabariik ja komisjon vastavalt 13. ja 15. mail 2014 teada, et kokku 293-st ebaseaduslikust prügilast 70 oli endiselt kasutuses ja 223 ebaseaduslikku prügilat oli küll kasutusest kõrvaldatud, kuid neid ei olnud veel saneeritud.

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

Poolte argumendid

- 22 Komisjon väidab, et kohtuasjaga C-502/03 seotud menetluses, milles Kreeka Vabariik etteheidetud rikkumise asetleidmist iseenesest ei vaidlustanud, möönis nimetatud liikmesriik 2180 ebaseadusliku prügila olemasolu märgukirja etapis ja 1458 ebaseadusliku prügila olemasolu põhjendatud arvamuse etapis. Nimetatud institutsioon märgib, et alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamisest ja täpsemalt alates aastast 2009 on Kreeka ametiasutused esitanud järjestikuseid aruandeid jäätmekäitluskavade edenemise kohta, millest ilmneb, et ebaseaduslike prügilate arv on vähenenud, kuid hetkel, mil viimane neist aruannetest komisjonile enne käesoleva hagi esitamist edastati, oli suur hulk neid prügilatest oli kas endiselt kasutusel (73) või ei olnud saneeritud (292).
- 23 Kreeka Valitsus ei vaidlusta iseenesest seda, et kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) ei ole täielikult täidetud, ning arvud, mida ta ise nimetab, vastavad täpselt komisjoni viidatuile. Samas märgib see liikmesriik, et need arvud ei kajasta probleemi tegelikku ulatust ja toonitab, et kasutuses olevad ebaseaduslikud prügilad puudutavad ainult umbes 5% Kreeka elanikkonnast, kuivõrd enamik ebaseaduslikest prügilatest on juba kasutusest kõrvaldatud ja saneeritud.

24 Lisaks rõhutab Kreeka Vabariik, et olenemata asjaolust, et ta algatas vajalikud haldusmenetlused niipea kui võimalik pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamist, on kõigi ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamist hõlmava kava väljatöötamine ja elluviimine seotud keerukate toimingutega, mille kohene elluviimine on sisuliselt võimatu, kuna arvesse tuleb võtta eelkõige liidu õiguse sätteid riigihangete kohta. Kreeka Vabariik leiab sisuliselt, et ta on kasutusele võtnud kõik vahendid, mis olid võimalikud arvestades olukorda, millega ta pidi toime tulema, ning eriti arvestades finantskriisi, mis vähendas oluliselt tema võimet töid ellu viia. Kreeka Vabariik kasutas teatud kohtades nimelt ajutisi lahendusi nagu jäätmete vedu teises kohas asuvasse prügilasse, oodates seadusliku prügila valmimist asjassepuutuvates kohtades.

Euroopa Kohtu hinnang

25 Selleks, et kindlaks teha, kas Kreeka Vabariik on võtnud kõik vajalikud meetmed kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseks, tuleb kontrollida, kas ta on täielikult taganud direktiivi 75/442 artiklite 4, 8, ja 9 järgimise, ehk täpsemalt, kas ta on kasutusest kõrvaldanud ja saneerinud kõik ebaseaduslikud prügilad, mis käesolevas asjas on pooltevahelise vaidluse esemeks. Kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) punktides 8 ja 9 ilmneb nimelt, et Euroopa Kohus järeldas nimetatud artiklite rikkumist tõdemusest, et veel veebruaris 2004 oli Kreeka territooriumil kasutuses 1125 kontrollimatut jäätmekõrvalduskohta. Käesolevas asjas on poolte poolt käesolevas menetluses esitatud argumentide põhjal selge, et kohtuotsuses komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) tuvastatud rikkumine jätkub seni, kuni poolte poolt vastavalt 13. ja 15. mail 2014 Euroopa Kohtu küsimusele antud vastuses nimetatud teatavad prügilad ei ole kasutusest kõrvaldatud ja saneeritud.

26 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et EÜ artikli 228 lõiget 2 käsitleva Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kuupäev, mis tuleb selle hindamisel, kas tegemist on liikmesriigi kohustuste rikkumisega selle sätte tähenduses, aluseks võtta sama sätte alusel esitatud põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemise kuupäev (vt kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 30, ja komisjon *vs.* Hispaania, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 66).

27 Kuivõrd EL toimimise lepinguga kaotati ELTL artikli 260 lõike 2 alusel läbiviidavast liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusest põhjendatud arvamuse esitamise etapp, tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise olemasolu hindamisel võtta aluseks kuupäev, mil lõpeb selle sätte alusel esitatud märgukirjas määratud tähtaeg (kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 67).

28 Kuna käesoleval juhul saatis komisjon Kreeka Vabariigile ELTL artikli 260 lõikes 2 sätestatud menetluse kohaselt täiendava märgukirja, on käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud aluseks võetav kuupäev täiendavas märgukirjas määratud tähtaja lõpukuupäev ehk 29. detsember 2010. Samas on selge, et selleks kuupäevaks ei olnud kõik kõnealused prügilad kasutusest kõrvaldatud ja saneeritud.

29 Mis puudutab Kreeka Vabariigi argumente seoses raskustega, millega ta pidi toime tulema kõigi vaidlusaluste ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamisel ja saneerimisel, siis tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa liikmesriik toetuda oma õiguskorras eksisteerivatele sätetele, tavale või olukorrale, et õigustada liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmata jätmist (vt kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-496/09, EU:C:2011:740, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika, ning samas tähenduses ka kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania C-278/01, EU:C:2003:635, punkt 31). Seda kohtupraktikat arvestades ei saa Kreeka Vabariigi argumentidega nõustuda.

30 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et kuna Kreeka Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseks, siis on ta rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Rahalised karistused

Sissejuhatavad märkused

- 31 Komisjon teeb Euroopa Kohtule ELTL artikli 260 lõike 2 ja oma 13. detsembri 2005. aasta teatise SEK(2005) 1658 [ELTL artikli 260] kohaldamise kohta, mida ajakohastati 31. augustil 2012 teatisega rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Kohtule soovitatava põhisumma ja karistusmaks arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamine (C(2012) 6106 lõplik) (edaspidi „komisjoni teatis”) alusel ettepaneku karistada kõnealust täitmatajätmist põhisumma ja karistusmaks väljamõistmisega komisjoni teatise punkti 10 alusel.
- 32 Kreeka Vabariigi hinnangul oleks komisjon enne hagi esitamist ELTL artikli 260 alusel pidanud ootama, kuni on lõpetatud kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise kava, millest Kreeka Vabariik oli komisjonile teatanud ja mida järgiti plaanipäraselt. Seda arvestades palub ta Euroopa Kohtul hagi tervikuna rahuldamata jätta, kuna tema hinnangul on rahaliste karistuste määramine käesoleva asja asjaoludel enneaegne.
- 33 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et olles tuvastanud, et Kreeka Vabariik ei ole täitnud kohtuotsust komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592), võib Euroopa Kohus ELTL artikli 260 lõike 2 teise lõigu alusel määrata sellele liikmesriigile põhisumma ja/või karistusmaks.
- 34 Nõnda on käesoleva kohtuotsuse punktis 30 tuvastatu, mille kohaselt ei olnud Kreeka Vabariik 29. detsembri 2010. aasta seisuga ehk rohkem kui viis aastat pärast kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamist võtnud kõiki vajalikke meetmeid selle kohtuotsuse täitmiseks, käesoleval juhul põhimõtteliselt piisav õigustamiseks rahaliste karistuste määramist olenemata sellest, et on olemas veel täielikult elluviimata kava vaidlusaluste ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamiseks ja saneerimiseks.
- 35 Ühtlasi tuleb arvestades nende kahe karistuse erinevust, mille määramist komisjon nõuab, analüüsida eraldi küsimust, kas asjassepuutuvalt liikmesriigilt on kohane mõista välja karistusmaks, ja küsimust, kas talt tuleks välja mõista põhisumma, ning kui see on asjakohane, siis küsimust, milline peaks olema nende karistuste summa.

Karistusmaks

Poolte argumendid

- 36 Komisjon rõhutab, et kohtuotsusega komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) tuvastatud rikkumine seisneb direktiivi 75/442 artiklite 4, 8, ja 9 rikkumises ja niisiis peab Kreeka Vabariik lõpetama kogu selle rikkumise tervikuna. Nimetatud artiklitest tulenevate nõuete täitmine eeldab esiteks ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamist, teiseks nende tegelikku saneerimist, mitte ainult nende saneerimise kavandamist, ja kolmandaks uute rajatiste loomist direktiivi nõuete püsivaks täitmiseks ja uute ebaseaduslike prügilate tekkimise vältimiseks. Seda arvestades ei saa nõustuda Kreeka Vabariigi väitega, et pelgast ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamisele suunatud haldusmeetmete võtmisest peaks piisama talle karistusmaks määramise vältimiseks.
- 37 Komisjon palub Euroopa Kohtul arvestada rikkumise raskuse ja kestusega ning vajadusega tagada karistuse hoiatav mõju. Seoses rikkumise raskusega soovib komisjon arvesse võtta rikutud õigusnormide tähtsust ja rikkumise tagajärgede kahjulikkust keskkonnale ja inimeste tervisele. Ta märgib, et ebaseaduslike prügilate arvu vähendamisel saavutatud edu on kergendav asjaolu, kuid rõhutab, et jätkuv ebakindlus seoses kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (EU:C:2005:592) täieliku täitmiselega kujutab endast raskendavat asjaolu. Seetõttu on komisjoni hinnangul käesoleva asja

asjaolusid arvestades kohane kohaldada raskuskoefitsienti 9 skaalal 1–20. Sellega seoses tuleb ta viitega kohtuotsusele komisjon *vs.* Belgia (C-2/90, EU:C:1992:310, punkt 30) meelde, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et jäätmed on oma olemuselt erilist laadi, mis tähendab, et nende kuhjumine, isegi enne kui need muutuvad tervisele ohtlikuks, kujutab endast – võttes eelkõige arvesse iga maakonna või piirkonna piiratud võimet neid vastu võtta – ohtu keskkonnale.

- 38 Seoses rikkumise kestusega märgib komisjon, et otsus algatada käesolev menetlus tehti 21. veebruaril 2013, ehk 88 kuud pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamist 6. oktoobril 2005, ning see õigustab kõrgeima koefitsiendi 3 kohaldamist. Maksevõime kohta, mida kutsutakse teguriks „n”, meenutab see institutsioon, et komisjoni teatistes on selleks Kreeka Vabariigi puhul määratud 4,12.
- 39 Komisjon selgitab, et selles teatistes esitatud valemi kohaselt võrdub päevane karistusmaks standardse kindla suurusega summaga, milleks on 640 eurot, korrutatuna raskuskoefitsiendi, kestuskoefitsiendi ja teguriga „n”. Nõnda pakub ta päevaseks karistusmaksiks välja 71 193,60 eurot ($640 \times 9 \times 3 \times 4,12$).
- 40 Samas leiab komisjon, et karistusmaksed tuleks järk-järgult vähendada vastavalt kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmise edenemisele. Seetõttu soovib ta jagada 71 193,60 euro suuruse päevase karistusmaks nende kontrollimatute jäätmekõrvalduskohtade arvuga, mis ei olnud käesoleva hagi esitamise kuupäeval selle kohtuotsusega kooskõlas, ehk 365-ga (73 kasutuses olevat ebaseaduslikku prügilat ja 292 saneerimata prügilat), mis annaks tulemuseks 195,05 eurot ühe koha kohta ($71\,193,60/365$), ja lahutada see summa päevasest karistusmaksest juhul, kui mõni neist ebaseaduslikest prügilatest on kohtuotsusega komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kooskõlla viidud. Komisjon leiab, et summat võib niimoodi vähendada siiski ainult juhul, kui Kreeka Vabariik esitab esiteks komisjonile tõendid, millest ilma kahtluseta ilmneb, et asjaomane ebaseaduslik prügila on nõuetega kooskõlla viidud, ja kui ta teiseks teavitab komisjoni kohast, kuhu sellest ajast alates viiakse jäätmed, mis tuleb kõrvaldada.
- 41 Komisjon lisab, et vältimaks olukorda, kus liikmesriik viib ebaseaduslikud prügilad nõuetega kooskõlla, kuid loob samas paralleelselt uued kontrollimatud jäätmekõrvalduskohad, peab komisjon saama edu saavutamist tõdeda mitte lihtsalt nende prügilate kooskõlla viimise alusel, mille Kreeka Vabariik on kandnud enda edastatud loeteludesse, vaid ka Kreeka territooriumil olevate ebaseaduslike prügilate arvu alusel, mis tuvastatakse regulaarsete ajavahemike järel teostatavate kontrollide abil.
- 42 Komisjon soovib määrata karistusmaks summa kindlaks iga kuue kuu järel. Nii arvutatakse kuue eelneva kuu eest maksmisele kuuluv karistusmaks summa, vähendades esialgset päevast karistusmaks summa võrra, mis vastab ebaseaduslikele prügilatele, mille kooskõlla viimine on tuvastatud selle ajavahemiku jooksul, ja korrutades saadud tulemuse selle kuuekuulise ajavahemiku sisse jäävate päevade arvuga. Komisjon soovib endale jätta ka võimaluse seda arvutust menetluse käigus ajakohastada vastavalt arvandmetele, mis Kreeka Vabariik on esitanud pärast kuupäeva, mil tehti otsus esitada käesolev hagi.
- 43 Kreeka Vabariik leiab, et komisjoni nõue karistusmaks määramiseks on tulevase kohtuotsuse kuulutamise hetkel ainetu, kuna kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täidetakse enne seda kuupäeva ja kuna päevane summa 71 193,60 eurot on rikkumise raskusega võrreldes ebaseaduslik. Igal juhul leiab ta, et arvestades selle „sundivat” eesmärki ei ole karistusmaks enam õigustatud, kuna pädevad ametiasutused on esitanud tõendid, et nad on võtnud kohased meetmed ebaseaduslike prügilate saneerimiseks, isegi kui nende tegelik saneerimine ei ole lõpetatud. Kreeka Vabariik märgib sellega seoses, et komisjon lõpetas Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses komisjon *vs.* Kreeka (C-387/97, EU:C:2000:356) määratud karistusmaks tasumise nõudmise hetkest, mil selle kohtuotsuse tegemise tinginud ebaseaduslik prügila kõrvaldati kasutusest ja asendati ajutise lahendusena jäätmete tihendamise ja pakkimise kompleksiga.

- 44 Teise võimalusena vaidlustab Kreeka Vabariik komisjoni soovitatud raskuskoefitsiendi 9. Ta märgib, et komisjoni teatise punkti 16.4 kohaselt võtab komisjon asjassepuutuva rikkumise raskuse puhul eelkõige arvesse võimalikku „inimeste tervisele või keskkonnale tekitatud tõsist ja korvamatut kahju”. Tema väitel ei ole käesolevas asjas niisuguse inimeste tervisele tekitatud kahju olemasolu tõendatud, kuna võimalik keskkonnale tekitatud kahju kõrvaldatakse kõnealuste kohtade saneerimisega. Ebaõige on arusaam, et etteheidetav rikkumine tähendab riikliku tasandi struktuurse probleemi olemasolu, kuivõrd igas Kreeka piirkonnas on nüüdseks vähem kui üks kontrollimatu jäätmekõrvalduskoht. Igal juhul on koefitsient 9 Kreeka Vabariigi väitel ebaproportsionaalne, kui seda võrrelda koefitsiendiga 4, mida komisjon soovitas ja Euroopa Kohus kohaldas kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2003:635), või koefitsiendiga 6, mida soovitati ja kohaldati kohtuotsuses komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2000:356) samuti seoses rikkumistega, mis puudutasid mõju inimeste tervisele ja keskkonnale ja mille raskusaste oli võrreldav käesoleva asjaga. Komisjon peaks käesolevas asjas arvestama ka juba tehtud edusamme kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmisel, nii nagu Euroopa Kohus tegi kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2003:635, punktid 49 ja 50).
- 45 Seoses rikkumise kestusega leiab Kreeka Vabariik, et komisjoni soovitatud koefitsient 3 on ebaproportsionaalne, eelkõige kui võrrelda seda koefitsiendiga (samuti 3), mida kohaldati kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa (EU:C:2005:444) rikkumise eest, mis kestis 11 aastat. Ta teeb Euroopa Kohtule ettepaneku kohaldada – kui see on asjakohane –, komisjoni soovitatust väiksemat koefitsienti, nagu kohaldati kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2003:635). Seoses maksevõimet kajastava teguriga „n” märgib Kreeka Vabariik, et komisjoni 2012. aastal muudetud teatises olev tegur 4,12 võtab arvesse selle liikmesriigi sisemajanduse kogutoodangut (SKP), mis 2010. aastal oli 222,1 miljardit eurot, samas kui see on sellest ajast saadik langenud, olles 2012. aastal ainult 193,7 miljardit eurot ja 2013 aastal hinnanguliselt 182,8 miljardit eurot. Kreeka Vabariik teeb Euroopa Kohtule ettepaneku kohaldada – kui see on asjakohane –, madalamat „n” tegurit, et võtta arvesse seda asjaolu ning samuti kõiki teisi majandusprobleeme, mis nimetatud liikmesriiki finantskriisi tõttu mõjutavad.
- 46 Juhuks, kui karistusmaks määratakse, märgib Kreeka Vabariik, et tuleks nõustuda komisjoni ettepanekuga selle makse summat iga kuue kuu järel kohandada, nii et ta saaks komisjonile edastada tõendeid ebaseaduslike prügilate kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise kava pidevast edenemisest ja komisjon saaks võtta arvesse tehtud edusamme.

Euroopa Kohtu hinnang

- 47 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on karistusmaks määramine üldjuhul õigustatud vaid siis, kui eelneva kohtuotsuse täitmata jätmises seisnev rikkumine vältab kuni ajani, mil Euroopa Kohus uurib faktilisi asjaolusid (kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia, C-533/11, EU:C:2013:659, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Käesoleval juhul ilmneb Kreeka Vabariigi ja komisjoni poolt vastavalt 13. ja 15. mail 2014 esitatud andmetest, et kokku 293-st ebaseaduslikust prügilast 70 oli endiselt kasutuses ja 223 küll kasutusest kõrvaldatud, kuid veel saneerimata. Seetõttu tuleb tuvastada, et kuupäeval, mil Euroopa Kohus uuris faktilisi asjaolusid, ei olnud kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseks vajalikud meetmed veel täielikult vastu võetud ega ellu viidud.
- 49 Sellega seoses ei ole põhjendatud Kreeka Vabariigi argumendid, et tema pädevad ametiasutused on võtnud kohased meetmed ebaseaduslike prügilate saneerimiseks, ehkki nende tegelik saneerimine ei ole lõpetatud. Nimelt, isegi kui eeldada, et on tõendatud, et pädevad ametiasutused on halduslikult võtnud kõik meetmed, mis on vajalikud tuvastatud rikkumise kõrvaldamiseks, ei ole see käesoleval juhul piisav karistusmaks kohaldamise vältimiseks, kuna teatavad vaidlusalused ebaseaduslikud prügilad on jätkuvalt kasutuses ja/või neid ei ole veel saneeritud.

- 50 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et Kreeka Vabariigilt karistusmaks väljamõistmine on sobiv rahaline meede, et tagada kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täielik täitmine (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa, C-374/11, EU:C:2012:827, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Arvestades liikumist kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täieliku täitmise suunas ja Kreeka Vabariigi poolt Euroopa Kohtus esitatud seisukohti ei saa seevastu välistada, et käesoleva kohtuotsuse kuulutamise hetkeks on kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täielikult täidetud. Karistusmaksed tohib kohaldada ainult juhul, kui rikkumine kestab edasi ka kohtuotsuse kuulutamise kuupäeval.
- 52 Mis puudutab karistusmaks summat ja vormi, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb Euroopa Kohtul oma kaalutusõigust teostades see kindlaks määrata selliselt, et see ühelt poolt vastaks asjaoludele ning teiselt poolt oleks proportsionaalne tuvastatud rikkumise ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Luksemburg, C-576/11, EU:C:2013:773, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika). Komisjoni ettepanekud ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad, vaid kujutavad endast ainult tarvilikku lähtepunkti. Samuti ei ole suunised, mis sisalduvad komisjoni teatistes, Euroopa Kohtu jaoks siduvad, vaid need aitavad tagada komisjoni tegevuse läbipaistvust, ettenähtavust ja õiguskindlust, kui ta teeb Euroopa Kohtule ettepanekuid (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 116 seal viidatud kohtupraktika). ELTL artikli 260 lõike 2 alusel toimivas menetluses, mis puudutab liikmesriigi kohustuste rikkumist, mis jätkub olenemata asjaolust, et sama rikkumine on juba tuvastatud EÜ artikli 226 või ELTL artikli 258 alusel tehtud esimese kohtuotsusega, on Euroopa Kohtul vabadus kohaldada karistusmaks sellises summas ja vormis, mida ta peab kohasteks selleks, et mõjutada seda liikmesriiki tegema lõpp Euroopa Kohtu esimesest kohtuotsusest tulenevate kohustuste mittetäitmisele.
- 53 Karistusmaks summa kindlaksmääramisel on põhimõtteliselt põhikriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta, tagamaks maks sunnijõud liidu õiguse ühetaolise ja tõhusa kohaldamise eesmärgil, rikkumise kestus, raskusaste ja kõnealuse liikmesriigi maksevõime. Nende kriteeriumide kohaldamisel tuleb arvesse võtta eelkõige täitmata jätmise tagajärgi era- ning avalikele huvidele ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustused (vt kohtuotsus komisjon *vs.* Luksemburg, C-576/11, EU:C:2013:773, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Mis esiteks puudutab rikkumise raskust, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et nähtuvalt ELTL artiklist 191 on kohustus kõrvaldada jäätmed inimeste tervist ohtu seadmata ja keskkonda kahjustamata liidu keskkonnapoliitiliste eesmärkide osa. Direktiivi 75/442 artiklis 4 sätestatud kohustuste täitmata jätmise tekitab juba selle kohustuse laadi tõttu inimeste tervise ja keskkonna kahjustamise ohtu ja seda tuleb pidada iseäranis raskeks (kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2000:356, punkt 94).
- 55 Olgu märgitud, et rikkumise esemeks olevate ebaseaduslike prügilate arv kuupäeval, mil Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid uuris, ehk 293, millest 70 ei ole veel kasutusest kõrvaldatud, on käesoleval juhul märkimisväärne. Samas on see arv märksa väiksem nende ebaseaduslike jäätmekõrvalduskohtade arvust, mis Kreeka Vabariigi enda esitatud andmete põhjal olid kasutusel 2004. aasta veebruaris, kui Euroopa Kohtus algatati esimene rikkumismenetlus, ehk 1125 ebaseaduslikku prügilat (kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2005:592, punkt 8).
- 56 Tuleb aga tõdeda, et käesolevas asjas sõltub kahju suurus, mida etteheidetava rikkumise tõttu inimeste tervisele ja keskkonnale kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva seisuga tekitatakse, peamiselt rikkumisega seotud üksikkohtade arvust ehk täpsemalt endiselt kasutusel olevate ebaseaduslike prügilate arvust. Seetõttu on see kahju väiksem kui kahju, mida inimeste tervisele ja keskkonnale tekitati kohtuotsuses komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) tuvastatud esialgse rikkumisega.

- 57 Mis teiseks puudutab rikkumise kestust, siis tuleb meelde tuletada, et seda tuleb hinnata selle hetke seisuga, mil Euroopa Kohus uurib faktilisi asjaolusid, mitte selle hetke seisuga, mil komisjon pöördus Euroopa Kohtusse (kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, C-70/06, EU:C:2008:3, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika). Käesoleval juhul on aga rikkumise kestus, ehk üheksa aastat alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutamisest, märkimisväärne.
- 58 Kolmandaks tuleb seoses asjassepuutuva liikmesriigi maksevõimega võtta arvesse Kreeka Vabariigi argumente, mille kohaselt on tema SKP alates 2010. aastast vähenenud. Euroopa Kohus on nimelt asunud seisukohale, et liikmesriigi SKP hiljutist arengut tuleb arvesse võtta selle kuupäeva seisuga, mil Euroopa Kohus uurib faktilisi asjaolusid (kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa, C-279/11, EU:C:2012:834, punkt 78).
- 59 Pealegi on komisjon soovitanud Euroopa Kohtul karistusmaks summat järk-järgult vähendada vastavalt edusammudele kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmisel.
- 60 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et isegi kui Euroopa Kohtu otsuse täieliku täitmise tagamiseks tuleb karistusmaks tervikuna tasumist nõuda, kuni liikmesriik on võtnud kõik vajalikud meetmed tuvastatud rikkumise lõpetamiseks, võib teatud erijuhtudel siiski kohaldada karistust, mis võtab arvesse liikmesriigi edusamme oma kohustuste täitmisel (vt selle kohta kohtuotsused komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2003:635, punktid 43–51, komisjon *vs.* Itaalia, EU:C:2011:740, punktid 47–55, ja komisjon *vs.* Belgia, EU:C:2013:659, punktid 73 ja 74).
- 61 Käesoleva asja asjaoludel ja eriti arvestades Kreeka Vabariigi ja komisjoni poolt vastavalt 13. ja 15. mail 2014 esitatud andmeid leiab Euroopa Kohus, et kohaldada tuleb kahanevat karistusmaks. Seetõttu tuleb kindlaks määrata selle makse arvutusmeetod ja tasumise sagedus.
- 62 Mis puudutab viimati nimetatud küsimust, siis vastavalt komisjoni soovitusel tuleb kahanev karistusmaks määrata tasumiseks kord poolaastas, et komisjon saaks hinnata kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmismeetmete edenemist iga perioodi lõpul valitsevat olukorda arvestades (vt kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, EU:C:2011:740, punkt 54).
- 63 Lisaks tuleb märkida, et kahju, mida inimeste tervisele ja keskkonnale jätkuvalt tekitatakse, on põhimõtteliselt suurem nende 70 prügila puhul, mida ei ole veel kasutusest kõrvaldatud, kui ülejäänud 223 prügila puhul, mida enam ei kasutata, kuid mis tuleb veel saneerida. Seda arvestades tuleb liikmesriiki mõjutada lisaks kõigi kõnealuste prügilate võimalikult kiiresti saneerimisele ka endiselt kasutuses olevate prügilate kasutusest kõrvaldamisele enne nende hilisemat saneerimist.
- 64 Sellega seoses tuleb karistusmaks arvutamise seisukohalt arvestada, et iga endiselt kasutuses oleva prügila puhul pannakse tegelikult toime kaks eraldiseisvat rikkumist. Seetõttu ei tule tervikrikkumist jagada 293-ks eraldiseisvaks rikkumisjuhtumiks, ehk üks juhtum iga prügila kohta, vaid 363-ks rikkumisjuhtumiks, ehk üks juhtum iga 223 prügila kohta, mis tuleb veel saneerida, ja kaks juhtumit nende 70 prügila kohta, mis ei ole veel kasutusest kõrvaldatud ja mis tuleb seejärel samuti saneerida.
- 65 Arvestades neid asjaolusid ja samuti vajadust mõjutada liikmesriiki lõpetama etteheidetav rikkumine, peab Euroopa Kohus oma kaalutusõigust kasutades kohaseks määrata käesolevas kohtuasjas tuvastatud 363 rikkumise eest karistusmaksiks 14 520 000 eurot poolaastas, kusjuures sellest summast tuleb lahutada 40 000 eurot iga rikkumise eest, mis lõpetatakse enne iga vastava kuuekuulise ajavahemiku lõppu.
- 66 Karistusmaks niisuguse vähendamise saavutamiseks peab Kreeka Vabariik enne, kui lõpeb iga kuuekuuline ajavahemik, millest esimene hakkab kulgema alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest, esitama tõendid, et teatavad rikkumise esemeks olevad prügilad on kasutusest kõrvaldatud ja/või et need on saneeritud. Vältimaks komisjoni mainitud ohtu, et liikmesriik võib ebaseaduslikud prügilad kasutusest kõrvaldada, luues samal ajal uued kontrollimatud jäätmekõrvalduskohad, siis tuleb varem

kasutuses olnud ebaseaduslik prügila lugeda kasutusest kõrvaldatuks ainult juhul, kui Kreeka Vabariik esitab lisaks tõenditele kasutusest kõrvaldamise kui sellise kohta ka tõendid asjaolu kohta, et sinna varem ladestatud jäätmed on nüüdsest seaduslikult paigutatud spetsiaalselt määratletud prügilasse.

- 67 Kõiki eelnenud kaalutlusi arvestades tuleb Kreeka Vabariigilt alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast kuni – juhul, kui käesoleva kohtuotsuse punktis 30 tuvastatud rikkumine jätkub sel kuupäeval – kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täitmiseni, komisjoni kasuks välja mõista kord poolaastas kontole „Euroopa Liidu omavahendid” tasumisele kuuluv karistusmaks, mis kohtuotsuse kuulutamisele järgneva esimese poolaasta tarbeks arvutatakse selle poolaasta lõppemisel 14 520 000 eurole määratud algsumma põhjal, lahutades sellest summast 40 000 eurot iga tuvastatud rikkumise esemeks oleva kontrollimatu jäätmekõrvalduskoha kohta, mis alates 13. maist 2014 on kas kasutusest kõrvaldatud või saneeritud, ja 80 000 eurot iga asjassepuutuva jäätmekõrvalduskoha kohta, mis on ühtaegu nii kasutusest kõrvaldatud kui ka saneeritud. Järgmiste poolaastate tarbeks arvutatakse poolaasta eest tasumisele kuuluv karistusmaks sellele eelnenud poolaasta tarbeks määratud karistusmaks summa põhjal, tehes sellest samad mahaarvamised vastava poolaasta jooksul toimunud jäätmekõrvalduskohtade kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise eest.

Põhisumma

Poolte argumentid

- 68 Vastavalt komisjoni teatisele soovib komisjon Euroopa Kohtul kohaldada kindla suurusega põhisummat, võttes arvesse ELTL artikli 258 alusel tehtud kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva ja selle kohtuotsuse liikmesriigi poolt täitmise või Euroopa Kohtu poolt ELTL artikli 260 alusel tehtava kohtuotsuse kuulutamise kuupäeva vahele jäävat ajavahemikku. Selle põhisumma arvutamiseks kasutab komisjon samu kriteeriume, mis karistusmaks arvutamiseks, ehk kriteeriume, mis on seotud rikkumise raskusega, rikkumise kestusega (mis võetakse arvesse, korrutades põhisumma täitmisega viivitatud päevade arvuga) ja vajadusega tagada rahalise karistuse hoiatav mõju. Komisjoni teatise kohaselt soovitakse määrata põhisummaks 210 eurot. Arvestades raskuskoefitsienti 9 ja tegurit „n” 4,12, oleks päevane põhisumma seega 7 786,80 eurot ($210 \times 9 \times 4,12$). Kuna kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) kuulutati 6. oktoobril 2005 ja komisjon tegi otsuse esitada käesolev hagi ELTL artikli 260 alusel 21. veebruaril 2013, kulus kohtuotsuse kuulumisest komisjoni otsuse tegemiseni 2696 päeva.
- 69 21. veebruaril 2013 tõusis põhisumma kogusuurus ($7\,786,80 \text{ eurot} \times 2696 \text{ päeva}$) 20 993 212,80 euron, ületades Kreeka Vabariigi jaoks kindlaks määratud minimaalse põhisumma 2 181 000 eurot. Neil asjaoludel leiab komisjon, et päevaseks põhisummaks tuleb määrata 7 786,80 eurot päevas alates 6. oktoobrist 2005 ja seda kuni päevani, mil tehakse käesolevat menetlust lõpetav kohtuotsus, või kuni kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täieliku täitmiseni, kui see peaks toimuma varem. Komisjon lisab, et vastupidi Kreeka Vabariigi argumentidele ei saa välistada rikkumise edasikestmise ohtu, võttes arvesse, et asjassepuutuv liikmesriik oleks pidanud olukorra kõnealuste sätetega kooskõlla viima juba mõnikümmend aastat tagasi ja eriti pärast kohtuotsust komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592).
- 70 Kreeka Vabariik väidab, et arvestades põhisumma väljamõistmise heidutavat eesmärki ja asjaolu, et see liikmesriik on käesolevas menetluses tõendanud, et ta on juba vastu võtnud kõik vajalikud aktid kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) täielikuks täitmiseks, tehes komisjoni talitustega järjepidevat ja lojaalset koostööd, ei ole temalt põhisumma väljamõistmine põhjendatud. Käesoleval juhul puudub nimelt rikkumise kordumise oht, kuna 95% nimetatud liikmesriigi territooriumist on nüüdseks kaetud olmejäätmete kõrvaldamise seaduslike rajatistega. Kui aga Euroopa Kohus peaks otsustama talt selle summa välja mõista, teeb Kreeka Vabariik talle igal juhul ettepaneku kohaldada talle komisjoni teatise selle liikmesriigi jaoks ette nähtud miinimumsummat, milleks on 2 181 000 eurot.

Euroopa Kohtu hinnang

- 71 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtul on õigus talle kõnealuses valdkonnas antud kaalutusõiguse teostamisel määrata kumulatiivselt nii karistusmakske kui ka põhisumma (kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-369/07, EU:C:2009:428, punkt 143).
- 72 Põhisumma kohaldamine tugineb põhiliselt selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmise era- ja avalikele huvidele avaldab eelkõige juhul, kui rikkumine on pärast selle esialgu tuvastanud kohtuotsust juba pikka aega kestnud (vt kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-184/11, EU:C:2014:316, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 73 Põhisumma väljamõistmisel tuleb igal konkreetsel juhul lähtuda kõigist asjakohastest teguritest, mis puudutavad nii tuvastatud rikkumise tunnuseid kui ka ELTL artikli 260 alusel algatatud menetlusega seotud liikmesriigi suhtumist. Sellega seoses annab see säte Euroopa Kohtule laia kaalutusõiguse otsustamisel, kas määrata selline karistus või mitte (kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 141).
- 74 Kõik liikmesriigi kohustuste tuvastatud rikkumisega seotud õiguslikud ja faktilised asjaolud, eriti aga rikkumisega hõlmatud ebaseaduslike prügilate väga suur arv nähtuvalt 2005. aasta oktoobris kuulutatud kohtuotsusest komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592), ehk 1125 prügilat, millest 293 ei olnud 2014. aasta maikuuks veel kasutusest kõrvaldatud ega saneeritud, viitavad käesoleva kohtuasja puhul sellele, et tulevikus analoogiliste liidu õiguse rikkumiste kordumise tõhusaks ärahoidmiseks on vaja võtta selline hoiatav meede nagu põhisumma väljamõistmine.
- 75 Neil asjaoludel peab Euroopa Kohus oma kaalutusõigust kasutades määrama põhisumma nii, et see oleks ühest küljest asjaoludele vastav ning teisest küljest tuvastatud rikkumisega ja asjaomase liikmesriigi maksevõimega proportsionaalne (kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2009:428, punkt 146).
- 76 Asjassepuutuvate tegurite hulgas tuleb nimetada selliseid asjaolusid nagu rikkumise raskus ja ajavahemik, mille vältel etteheidetav liikmesriigi kohustuste rikkumine vältas pärast selle kohtuotsuse tegemist, millega rikkumine tuvastati (kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, EU:C:2011:740, punkt 94).
- 77 Arvessevõetavad asjaolud ilmnevad eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 54, 57 ja 58 toodud kaalutlustest, mis käsitlevad rikkumise raskust ja kestust ning asjassepuutuva liikmesriigi maksevõimet.
- 78 Seoses rikkumise raskusega tuleb siiski märkida, et ebaseaduslike prügilate arv, mis oli etteheidetava rikkumise esemeks kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka (EU:C:2005:592) 2005. aasta oktoobris kuulutamise ja käesoleva kohtuotsuse kuulutamise vahele jääval ajavahemikul, oli keskmiselt märkimisväärselt kõrgem kui käesoleva kohtuotsuse punktis 55 karistusmakske arvutamise aluseks võetud arv ehk 293 prügilat, millest 70 ei ole veel kasutusest kõrvaldatud. Ebaseaduslike prügilate arv nimelt vähenes sellel ajavahemikul Euroopa Kohtu poolt 2005. aasta oktoobris tuvastatud 1125-lt 293-ni, millest 70 on veel kasutuses vastavalt Euroopa Kohtule poolte poolt 2014. aasta mais esitatud arvandmetele. Niisiis tuleb kooskõlas sellega, mis käesoleva kohtuotsuse punktis 56 otsustati seoses asjaoluga, et kahju, mis praegusel juhul tuvastatud rikkumisega inimeste tervisele ja keskkonnale tekitatakse, sõltub peamiselt rikkumisega seotud üksikkohtade arvust, asuda seisukohale, et põhisumma arvutamise seisukohalt on asjassepuutuv rikkumine raskem kui karistusmakske määramise seisukohalt.
- 79 Neid kaalutlusi arvestades leiab Euroopa Kohus, et käesoleva juhtumi asjaolusid on õigesti hinnatud, kui põhisumma suuruseks, mille Kreeka Vabariik peab maksma, määrata 10 miljonit eurot.
- 80 Seetõttu tuleb Kreeka Vabariigilt komisjoni kasuks välja mõista põhisumma 10 miljonit eurot, mis tuleb kanda kontole „Euroopa Liidu omavahendid”.

Kohtukulud

⁸¹ Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on Kreeka Vabariigilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja liikmesriigi kohustuste rikkumine on tuvastatud, tuleb kohtukulud välja mõista Kreeka Vabariigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Kuna Kreeka Vabariik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (C-502/03, EU:C:2005:592) täitmiseks, siis on ta rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**
- 2. Juhul, kui käesoleva kohtuotsuse resolutsiooni punktis 1 tuvastatud rikkumine jätkub käesoleva kohtuotsuse kuulutamise kuupäeval, mõista Kreeka Vabariigilt alates sellest kuupäevast kuni kohtuotsuse komisjon vs. Kreeka (C-502/03, EU:C:2005:592) täitmiseni, Euroopa Komisjoni kasuks välja kord poolaastas kontole „Euroopa Liidu omavahendid” tasumisele kuuluv karistusmaks, mis kohtuotsuse kuulutamisele järgneva esimese poolaasta tarbeks arvutatakse selle poolaasta lõppemisel 14 520 000 eurole määratud algsümme põhjal, lahutades sellest summast 40 000 eurot iga tuvastatud rikkumise esemeks oleva kontrollimatu jäätmekõrvalduskoha kohta, mis alates 13. maist 2014 on kas kasutusest kõrvaldatud või saneeritud, ja 80 000 eurot iga asjassepuutuva jäätmekõrvalduskoha kohta, mis on ühtaegu nii kasutusest kõrvaldatud kui ka saneeritud. Järgmiste poolaastate tarbeks arvutatakse poolaasta eest tasumisele kuuluv karistusmaks sellele eelnenud poolaasta tarbeks määratud karistusmaks summa põhjal, tehes sellest samad mahaarvamised vastava poolaasta jooksul toimunud jäätmekõrvalduskohtade kasutusest kõrvaldamise ja saneerimise eest.**
- 3. Mõista Kreeka Vabariigilt komisjoni kasuks välja põhisümme 10 miljonit eurot, mis tuleb kanda kontole „Euroopa Liidu omavahendid”.**
- 4. Mõista kohtukulud välja Kreeka Vabariigilt.**

Allkirjad